

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

PÁLYÁZAT ERDÉSZETI ÖSZTÖNDIJAKRA.

Az Országos Erdészeti Egyesület „Bedő Albert alapítványá”-ból pályázatot hirdet egy 600 koronás ösztöndijra.

Az ösztöndij az Országos Erdészeti Egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegénysorsu, szorgalmas és jó előmenetelű fiai számára alapított, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdőakadémián szándékoznak végezni.

A kiírt pályázatban tehát részt vehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolákat végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja, mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatban áll vagy állott s mint ilyen az Orsz. Erdészeti Egyesületnek első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább öt éven át haláláig tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem bírnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bír; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előírt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdőakadémia bizonyítványával igazolja.

A bélyegtelen folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hónap 15. napjáig az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndij a folyamodók közül a legérdemesebbnek ítéltetik oda s a selmeczi akadémiára történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. é. október hónap 1-től kezdve tétetik folyóvá.

Az ösztöndiját az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig

élvezi s csak akkor vesztí el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indokolatlanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60%-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1904. június hó 8-án.

A titkári hivatal.

IRODALOM.

I. Lapszemle.

A *Lyda stellata* irtása. Ezen levéldarázsféle a középkori erdei fenyvesekben nagy károkat okoz s Németországban a múlt század hetvenes évei óta sok erdei fenyves idő előtt fejsze alá került.

Az álcza a törzs koronájában június közepétől szeptember elejéig rág; azután a földre hullva, az almon keresztül a talajba jut s itt majdnem teljes 3 évet tölt el; körülbelől 14 napig tartó bebábozás után kibuvik a darázs. A hernyófálás tehát, úgy mint a cserebogárnál, minden 3 évben lép fel.

Irtását sokféle módszerrel kísérlték meg, a megtámadott és tarra vágott területeket felszántották azon hiszemben, hogy a nap hevének kitett — állítólag igen érzékeny — álhernyók tönkre mennek, de ez a módszer a gyakorlatban be nem váltott. Ép úgy sikertelen maradt fogófák felállításá, vagy enyvgyűrűk alkalmazása. Ezek után a régi módszerhez folyamodtak: sertésbehajtással próbákoztak meg, a mi eredménnyel is járt és pedig azért, mert a Lyda-álczák a talajban szabadon fekszenek és a sertés azokat szivesen falja fel, a sertések irtó munkája legalább is 10 munkahónapra terjed ki (ősz, 2 év és 2 tavaszi hónap) és az álczafálás nagyobb, de határolt területen történik. Az irtás azonban csak akkor mondható eredményesnek, ha a terület teljesen meg van tisztítva a Lyda-álczától.

Eckstein dr. azután áttér a sertés behajtására vonatkozó gyakorlati utmutatásokra.

Helytelen a generációkon keresztül ólakban nevelt, tehát mozgáshoz nem szokott állatokat az erdőbe behajtani, jó erre a közönséges, kevésbbé nemes fajta, mely naponta legelőre lesz hajtván, mert nem nehézkes, erőteljes csontvázu és élénk a táplálék keresésében. E tekintetben jól vált be az orosz fajta. A sertések őrizete biztos kézre legyen bízva, azok számára az erdőben, — lehetőleg a megtámadott terület közepén, — fából nyersen összeállított aklok állítandók fel víz közelében, a hol nincs víz, az oda szállítandó. Az akol összeállítására gond fordítandó, hogy az elég téres legyen. Bár a Lyda-álczák jó táplálékot képeznek, az még sem elegendő, esténként tehát más takarmányt is kell nyujtanunk a sertéseknek, mint zabot, borsót, tengerit. Fejenként és esténként elegendő $\frac{1}{2}$ kg. A póttakarmányt azonban csakis este szabad nyujtani, mert az éhes disznó jobban keres.

A sertések munkabírásnál tekintetbe jönnek: a talaj kötöttsége, a talajtakaró minősége és az álcák eloszlása a talajban. Mivel a pihent disznó jobban keres, ügyelni kell arra, hogy azokat ok nélkül el ne fárasztjuk, az aklok tehát a megtámadott terület közepén helyezendők el, ha a következő megtisztítandó hely tovább feküdne, jobb, ha az aklot oda áthelyezzük, ha sok sertés lesz behajtva, azok több kondába osztandók és egy-egy ember őrizetére bízandók, a sertéskondák úgy vezetendők, hogy minden, álcza által megtámadott hely felkeresve legyen, mert ha csak a sűrűn megtámadott helyeket tisztítatjuk meg és a kevésbbé megtámadottakat kihagyjuk, ezáltal alkalmat adtunk a levéldarásznak petéinek kedvező elhelyezésére és kifejllesztésére.

Porhanyós talajban a munka könnyű, köves talaj nagyon akadályozza a sertések irtó munkáját. A növénytakaró is sokszor akadály, ha a gyökérzet összefonott, ilyenkor kapával kell feltörni a talajt. A sertések által kihagyott helyek szorgosan megvizsgálandók s ha van bennök álcza, akkor a talajt kapával úgy kell előkészíteni, hogy a sertés benne kéreshet. A valamely területre behajtandó sertések számát illetőleg általában mondható, hogy ha.-ként elegendő 10 drb sertés, ha a talajtakaró nem tulsűrű és ha a megtámadás nem nagyobb mint 100—200 álcza m^2 -ként.

(Deutsche Forstzeitung.)

G o.

Mily nagy a Karszt-vidék? Az Oest. Forst- u. Jagd-Zeitung f. é. 13. száma Holl F. sarajevoi erdészeti tanár tollából fenti czim alatt tárgyalja az Adriai-tenger mellett elterülő *Karszt-vidék* kiterjedését.

A Karszt-vidéknek pontos határát megállapítani bajos, mert a Karsztot olyannyira jellemző geológiai formáció szélső határai még nincsenek ezideig pontosan megállapítva.

Krajnára, Horvátországra, Dalmáciára, Boszniára és Montegróra nézve e határokat pontosan ismerjük, míg Albániát és Görögországot illetőleg még nem rendelkezünk hiteles adatokkal.

A Karszt-vidék határa ezek szerint — megközelítőleg meghatározva — a trieszti öböltől északra Gradiska és Görzön át az Iszonzó folyócska mellett lévő Karfreitig, innen keletre a Száva melletti Krainburgig, innen a Szávával Laibachon át egész a horvátországi Szamobor vidékéig, innen délre Károlyvárosig s innen délkeletre a boszniai Vruogracson át Sanskimostig huzódik. Innen újra keletre a Verbász melletti Banjalukáig, majd délkeletre a Boszna folyó melletti Vrandukig; majd innen délnek a novibazari Pribojon át a Lim folyó mellett Bjelopoljeig; innen a montenegrói Kolasin és Podgoriczán át a Scutari tóig vonul. Podgoriczától Albániába a Karszt-vidék határa elágazik, de ez a határ, mint jelezve volt, megközelítőleg sem ismeretes.

A Karszt-vidék kiterjedését az alábbi kimutatás tünteti fel, mely szerint annak összterülete a fönt említett határvonalon belül egész a tengerig, — a tengeri szigetekkel együtt, — 82762 km^2 -t tesz ki, míg 65900 km^2 -re tehető az a terület, mely tulajdonképpen Karsztjelleggel bír. Ebben tehát nincs belefoglalva az a terület, amely noha a Karsztvidék övében van, mégis a Karszt formáció jellegével nem bír. Ilyen kisebb-nagyobb területekkel találkozunk gyakran a Karsztvidéken s ezek főleg vízbőségükkel tűnnek ki.

A Karsztjelleggel bíró vidékről nem kell azt hinni, hogy az mindenütt merő kőtenger, a vegetáció teljes hiányával.

A Karszt-vidéknek a közlekedési eszközöktől, nevezetesen a tengertől és a lakóhelyektől távol eső részei üde és igen erőteljes vegetációval bírnak. Őserdőkkel is találkozunk, melyekben ritk méretű luczfenyő, jegenyefenyő és bükk törzseket láthatunk. Az ily erdők azonban, ha egyszer letaroltattak s felujításukra gondot

nem fordítunk, 2—3 évtized alatt talajukkal együtt úgy eltűnnek, hogy később csak kőtegmentet találhatni, melyek helyén az egykori erőteljes erdő előfordulását már alig lehet elképzelni.

Az ország vagy tartomány neve	Az ország vagy tarto- mány össz- területe km ² -ekben	Karsztvidék- hez tartozó terület km ² -ekben	A Karsztjelleggel bíró terület	
			megköze- lítőleg km ² -ekben elfoglal	az ország össz- területéből %-ban
Krajna	9.965	7.500	6.000	60
Isztria a szigetekkel	7.974	6.100	4.700	59
Horv.-Szlavonország Fiumével	42.521	12.000	10.200	22
Dalmácia a szige- tekkel	12.862	12.862	11.000	86
Bosznia és Hercze- govina	51.110	34.000	26.000	51
Montenegró	9.085	7.500	6.500	71
Szandsák és Novi- bazar	7.350	2.800	1.500	20
Összesen	140.867	82.762	65.900	60

Ilyen helyeken szolgálatom alatt többször megfordultam s a kételkedőket csak úgy tudtam meggyőzni arról, hogy azon helyeken néhány évtized előtt még hatalmas erdő állott, hogy a kőtörmelék közül kihuzogattam a jegenyefenyő tuskó és gyökérmaradványait s azok alapján megjelöltem egy-egy elpusztult jegenyefenyő-óriás gyökérzetének területét. Legsivárabbak a déli és délnyugati hajlással bíró oldalak. A ki Fiumétól a quarnerói öbölben Dalmáciáig utazik, annak különösen Zenggtől kezdve dél felé van alkalma a legsivárabb Karsztot, a tengerparti Karsztot látni, mely hajdan a Velence alapját képező czölöpöket szolgáltatta s melynek északi és északkeleti lejtőin még ma is üde tenyészetű erdők vannak.

Pászthy Ferencz.

II. Könyvismertetés.

Az északkárpátmenti hegyvidéki nép gazdasági helyzetének javítására irányuló állami segítő akció hat évi működésének ismertetése. A m. k. földmiv. min. kiadványa. Összeállította Kazy József min. osztálytanácsos, hegyvidéki miniszteri megbízott. 1904.

Ezen füzetnek sokoldalú tartalmából az erdészetet közvetve ugyan majdnem valamennyi fejezet érdekli, s a hegyvidéki felsegítő akció éppen az erdőgazdaság részéről érdemel minden tekintetben különös figyelmet, mégis mint legközvetlenebbül érdeklő fejezetet alábbiakban a havasi legelőkről szólót közöljük mutatványképen, képet nyújtandó a kirendeltség működésének ezen ágáról, a melynél az erdészeti közegek közreműködése a legbehatóbb.

„A nyugati országok hegyvidékei különösen Schweiz, s az osztrák hegyi tartományok fokozódó jólétüket páratlanul értékes marhatenyésztésüknek köszönik.

A marhatenyésztés terén elért sikereik titka pedig nem a véletlenben, vagy valamely természeti egyedáruságban keresendő, hanem a szakértelmen kívül első sorban az Alpesek kitűnő havasi legelőiben rejlik.

Schweizből, Tyrolból, Bajorországból importált marha azért oly értékes s világhírű, azért hoz milliókat azok tenyésztőinek, mert ez állatok fejlődésük egy idejét, ha nem is egész ifjúságukat, a havasokon töltik.

Csodás ugyanis az a hatás, melyet a havasi legelő az állatokra gyakorol. A tiszta ózondús levegő, a havasi növényzet sokoldalúsága, a lassan nőtt, kevés víztartalmu, tehát föltűnően tápdus füvek zamatosága rövid pár hét alatt átváltoztatják az ott legelő állatot. Különösen nagy hatással van a növendékállatokra, melyek szervezete gyorsan fejlődik, bámulatosan gyarapszik s a betegségekkel szemben ellenállóvá válik.

A természet ezen kincseivel hazánkat is bőven megáldotta. Magyarország iv-alakban körül van véve a leggyönyörűbb hegyi legelőkkel, melyek összkiterjedése csaknem akkora mint maga Schweiz.

Sőt a magyar hegyi legelőknek, melyekből 1·5 millió hold szorosan havasi jellegű, azon nagy fölénye is megvan, hogy míg a schweizi havasoknak 28·6 százaléka terméketlen, addig a

magyarországi havasokból csak 0·5 százalék nem legeltethető. A schweizi havasi legelők nehezen hozzáférhetők s több száz legelő állat pusztul el évente az által, hogy a meredekebb helyekről a mélységbe zuhan, a mi havasaink pedig könnyen megközelíthetők.

A magyar havasok mindezen előnyeik dacára sem válhattak még ez ideig valódi tényezőivé a közvagyonosodásnak.

Hogy a magyar állattenyésztő havasaink hivatásáról és nagy értékéről eddig igazi tudomással nem bírt, annak két okát lehet adni.

Havasaink ugyanis mindeздеig vadregényes, ős állapotban voltak. Rendszeres gondozásban, művelésben nem részesültek. S így nem is lehetett alkalom a havasi legelők azon csodás hatásáról meggyőződni, mely rendezett viszonyok között azok sajátosságát képezi.

A másik ok pedig abban keresendő, hogy ott is, hol a havasokat legeltették, ezen legeltetést minden rendszer nélkül alkalmazták. A mint tavaszra nyílt az idő, tulzsufolták elsatnyult állatokkal. A vidék egész juh- és szarvasmarha-állományát minden beosztás s férő helyre való tekintet nélkül egyszerre hajtották föl. Csak természetes tehát, hogy az idő viszontagságai ellen védelmet nem találó, legelésben egymást akadályozó állatok inkább leromolva, mint megjavulva kerültek le ősszel a havasi legelőről.

Azért a földmivelésügyi miniszter, midőn a hegyvidék gazdasági helyzetének javítását célzó állami akciót megindította, a havasi legelőknek kultur állapotba való helyezését s azoknak az ország állattenyésztésével való szorosabb összeköttetésbe hozatalát a hegyvidéki kirendeltség egyik legfőbb feladatává tette.

A hegyvidéki kirendeltség a gróf Schönborn-féle hitbizományi uradalomtól 25 évre bérbevett mintegy 5467 hold kiterjedésű beszkidí, volóczi és a „Sztoj“ havascsoportok kultur állapotba való helyezésével 1898. évben kezdette meg a rendszeres havasi gazdálkodást.

A bérbevett havasokon a fűnövést és növényfejlődést rendszeres műveléssel előmozdította; felhajtó utakat készített; kőszedéssel, hangyabolyok szétszórásával, fűmagkiszórással, trágyateregetéssel a legelők termőképességét fokozta; itató helyeket, pásztortanyákat, menhelyeket, istállókat létesített; a mocsaras helyeket lecsapolta; a havasi telepek közelében levő legelőrészeket kaszálókká változtatta, hogy a marhát a beállott rossz idő esetén is jó karban lehessen

tartani; megállapított az állatok férőszáma stb. Legujabban pedig a havasi flóra tanulmányozása végett egy hold területen havasi kísérleti telepet is létesített, hogy ezen kísérleti telep által a legértékesebb füvek elszaporodása előmozdittassék.

A mintegy 30.000 korona költséggel fokozatosan kultur állapotba helyezett beregi havasokra a kirendeltség évről-évre bárczázással mintegy 5200 darab normál jószágot vesz fel 6—8 korona fűbér mellett. A legelő jószág felvételénél a legelőhiányban szenvedő községek részesültek mindig elsőbbségben.

Hogy mily óriási hatással van a növendékállat fejlődésére a havasi legelő, azt a Szolyván végzett próbamérések mutatják, melyek szerint 3 hónap alatt egy-egy növendékállat mintegy 45 kg. súlygyarapodást ért el. Ezen számok legfényesebben igazolják a havasi legelők nagy értékét.

A beregvármegyei havasokkal elért sikerek arra indították a földmivelésügyi minisztert, hogy szakítva az eddigi bérbeadási rendszerrel, a máramarosi kincstári havasokat is házi kezelésbe vésesse és bárczázás útján értékesítse.

A bárczás legeltetésnek ugyanis szemben a bérleti rendszerrel azon nagy előnye van, hogy a házilag kezelt havasokon az állatok száma szigorúan ellenőrizhető s a legelőre utalt községek érdekei méltányos figyelemben részesíthetők. A bérleti rendszerrel a havasbérlet kizárólag jövedelmi szempontok által vezéreltetve a bérbevett havasra sokszor épp a körülfekvő községek érdekeinek mellőzésével annyi állatot vett föl, a mennyi azon csak elért.

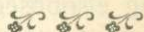
Az 1903. évben a máramarosi kincstári havasokból 24.390 hold havas vétetett házi kezelés alá s azokra a megfelelő számú normál jószág hajtatott föl május—szeptemberi legelőre. A következő években a többi havasokon is kezdetét veszi a rendszeres havasi gazdálkodás.

Igy fog terv szerint a havasi gazdálkodás a 106.658 hold kiterjedésű összes kincstári havasokon fokozatosan meghonosíttatni, hogy a magánosok is kedvet kapjanak azon csaknem másfél millió hold havas terület okszerű kezelésére, mely egyesek birtokában hazánkat ivalakban körülveszi. S ha nagy kiterjedésű értékes havasi legelőinket sikerül hazánk állattenyésztésével kapcsolatba hozni, ha minél több tenyésztő számára válik lehetővé, hogy a havasi

legelő fölülmulhatatlan előnyeiben állatjait részesítse, akkor a magyar állattenyésztés is a hegyvidék jólétének s vagyonosodásának épp oly elsőrendű tényezőjévé válhatik, mint a nyugati államokban, hová nemesítő anyagért zarándokolnak ma már a világ összes tenyésztői.

III. A könyvpiacz új termékei.

Erdészeti Rendeletek Tára. 1901—1903. évi (XXI—XXIII.) évfolyam. Kiadja az Országos Erdészeti Egyesület. 8°, 197. oldal. Ára az egyesület tagjainak 3 K., másoknak 5 K.

KÜLFÖLDI EGYESÜLETEKBŐL.

A tűzifa csekély kelendőségének és a tűzifafogyasztás folytonos apadásának nálunk is oly égetővé vált kérdésével behatóan foglalkozott a *cseshországi erdészeti egyesület*, melynek megbízásából Wiehl Gyula főerdőtanácsos a folyó évben megtartott XX-ik osztrák erdészeti kongresszuson érdekes előadást tartott.

Igen czélszerűnek s időszerűnek tartjuk ezt az előadást, mely a kérdést a nálunk létező viszonyoknak is megfelelőleg tárgyalja, — valamint a kongresszuson az előadás után megindult vitának főbb mozzanatait, — az „Oesterreichische Forst- und Jagd-Zeitung” idei 1116. és 1117. számában erre vonatkozólag megjelent közlemény alapján főbb vonásokban ismertetni.

Az ősidőkben mesterséges hőforrásul kizárólag a fa szolgált, melynek nyílt tűzhelyeken fejlesztett tűzénél akadunk a művelődés első nyomaira. A fát mint tüzelőszert, nemcsak az emberi lakóhelyiségek fűtésénél, hanem az érczek olvasztásánál s feldolgozásánál, ugyisintén az edények készítésénél is felhasználták. Később, a mint a különböző iparágak kifejlődtek, a fát a tüzelésnél még kiterjedtebben alkalmazták annál is inkább, mert azt az őserdők bőviben szolgáltatták. Épen a tüzelőanyagnak ezen bő előfordulása folytán az erdőkben kohók, üveghuták, porcellángyárak és más fát fogyasztó iparágak keletkeztek, melyek a harminczas évekig csaknem kizárólag fával és faszénnel tüzeltek. Egyrészt a faanyag bősége folytán, másrészt azért, mert a fát a közlekedési eszközök fogyatékosága és az emberi lakások távoli fekvése miatt nehéz